

Skolelederens beretning, april 2026

Kære alle

Når jeg kigger tilbage på det forgangne år, smiler jeg. Det har været et godt og begivenhedsrigt år. Ja, begivenhedsrigt – heldigvis! Jeg vil til enhver tid altid vælge begivenhedsrigt frem for begivenhedsløst. Også selvom det indbefatter både dejlige og udfordrende begivenheder. For sådan er vilkårene, når man åbner pakken for det kommende år. Man kan ikke sortere til og fra i pakkens indhold. Enten åbner man den og tager imod hele pakkens indhold, eller man skubber den til side, uåbnet, fordi man frygter det ukendte.

Her på Uhre Friskole og i Uhrskoven frygter vi ikke det ukendte. Vi møder det med et åbent sind, med nysgerrighed og med en overbevisning om, at det ukendte bringer noget godt med sig.

Som da vi i sensommeren 2025 blev ramt af en stor mavepuster, da Bestseller måtte trække sig fra den planlagte opførelse af et nyt børnehus til Uhrskoven på vores dertil købte jord. Som mange af jer er bekendt med, startede processen op for over 3 år siden, da Uhre Friskole og Uhrskoven kontaktede Bestseller med henblik på en evt. donation i forbindelse med udvidelse af de eksisterende rammer for vores dagtilbud i form af en tilbygning. Bestseller valgte dog helt tidligt i processen at tilbyde deres hjælp i form af en donation bestående af opførelse af et helt nyt børnehus, der samtidig skulle kunne huse en udvidelse af børnetallet i hhv. børnehaven og vuggestuen. Derudover var der, fra Bestsellers side, et mål om at opføre et børnehus, der på flere parametre skulle være et 'fyrtårn' både i forhold til klimavenlige byggerier, men også i forhold til æstetik indenfor arkitektur. For mit eget vedkommende nåede jeg at tage del i den sidste del af det forberedende projekt, så vi i maj stod med færdige arkitekttegninger og var klar til at påbegynde byggeriet i september. Desværre måtte Bestseller i september meddele os, at virksomhedens muligheder rent skattemæssigt i forhold til donationer og sponsorater havde ændret sig markant siden opstarten af projektet 3 år tidligere, hvorfor de måtte trække sig fra projektet.

Ja, det var en mavepuster af de helt store, for vi havde gennem 3 år indstillet os på, at vores bygningsmasse og dertilhørende muligheder ville se meget anderledes og endnu mere fordelagtige ud indenfor en overskuelig fremtid. Vi havde holdt igen med investeringer i Uhrskovens eksisterende rammer og var ligeledes langt i en proces med gentænkning af udnyttelsen af vores samlede bygningsmasse, nu hvor Uhrskovens eksisterende bygninger ville blive ledige.

Men det er i sådanne situationer man tydeligt ser, hvad vi sammen kan som friskole og fridagstilbud, for ud af skuffelsen og frustrationen voksede hurtigt omstilling, nytænkning og idéer forankret i vores stærke fællesskab båret af personale, forældre, børn samt eksterne samarbejdspartnere. Drømmen om et nyt børnehus på sigt lever stadig, men vores primære fokus har siden efteråret været og er stadig rettet mod en optimering af de nuværende rammer for Uhrskoven.

Bestseller er stadig en rigtig god ven af huset og en vigtig samarbejdspartner for os, som fremadrettet gerne vil samarbejde om projekter i en mindre størrelsesorden, der kan bidrage til af berige livet på skolen og i dagtilbuddet for os alle. Derfor var det også med glæde, at Bestseller kunne gennemføre en donation af vuggestuens pavilloner, så vi nu har frihed til at indrette dem efter personalets idéer og ønsker eks. med etablering af skillevægge, døre m.m. Derudover har vi udvidet og forbedret det overdækkede område til vuggestuens barnevogne ligesom vi er godt i gang med processen i at forbedre legepladsområderne for både vuggestuen og børnehaven. Så selvom det er på en ærgerlig baggrund, er det altid enormt tilfredsstillende som friskole og fridagstilbud at sætte sig i førersædet, bag rattet og få tingene til at ske båret af egne idéer, initiativer og vores fællesskab. Det er friskoleånden!

Det er i høj grad også friskoleånden, med den korte vej fra idé til handling, der tiltrækker nye medarbejdere til vores skole og dagtilbud. Vi er, som andre arbejdspladser, afhængige af løbende at kunne indlemme nye medarbejdere i vores fællesskab og vores kultur, for de bringer altid nye idéer med sig, stiller spørgsmål til det 'vi plejer at gøre' og hjælper os til både at gentænke og nytænke. For en velfungerende organisation er det ønskværdigt at en sådan udskiftning i personalet foregår jævnt over en længere periode, for at undgå den utryghed, der ofte vil opstå, når der sker skift i et større antal relationer. Vi er velvidende om, at man ikke altid selv er herre over sådan en proces, for vi er jo ikke medarbejdere, der bliver hængt på bøjle i skabet ved arbejdsdagens slutning og får taget batteriet ud, så det kan blive genopladet til næste dag. Vi er selvfølgelig mennesker som alle andre, også med et liv udover skolen og dagtilbuddet, hvorfor vi naturligvis oplever mange forskellige overvejelser og begrundelser bag medarbejders beslutninger om at prøve nye udfordringer af i deres arbejdsliv. Trods det i mente evaluerer vi selvfølgelig altid på om skolen og dagtilbuddet har en rolle i medarbejderens beslutning og om det i så fald kalder på forandringer. Vi er her for at skabe læring – ikke kun for børnene, men for os alle.

I vuggestuen fordoblede vi medarbejderstaben, da vi i maj udvidede vuggestuen fra én til to stuer, så vi nu er normeret til 24 vuggestuebørn. I den proces skulle etableret og nyt personale ligeledes finde hinanden, afstemme arbejdsgange, holdninger og skabe en fælles kultur. Det gøres ikke fra den ene dag til den anden, men vi gør det - og altid med dialogen som det vigtigste redskab.

Der gik i øvrigt ikke længe fra udvidelsen af vuggestuens lokaler, til den var fyldt op med børn, og deres forældre, med mod på og lyst til det frie valg i dagtilbuddet og på sigt i friskolen.

Når I forældre vælger et skoletilbud på en friskole til jeres børn, er det et bevidst valg af et alternativ til de kommunale skoletilbud. At der i jeres valg kan ligge mange forskellige begrundelse og prioriteringer, vender jeg tilbage til. De kommunale skoletilbud betragtes, modsat de frie skoletilbud, ofte som gratis tilbud, velvidende at de jo er betalt af borgerne via skatten. På de frie skoler følger der en forældrebetaling med, som kan variere rigtig meget i størrelse fra det ene frie skoletilbud til det andet. Er der en tendens i størrelsen af skolepengebeløbet?

Den overordnede tendens er, som ved mange andre forhold i samfundet, at størrelsen på skolepengebeløbet følger det omgivende lokale økonomiske niveau, som vi kender det fra eks. huspriser, lønningsniveau m.m. I sidste ende er det dog den enkelte frie skole, der fastlægger prisniveauet for skolepengene.

Men inden jeg dykker ned i Uhre Friskoles overvejelser og begrundelser bag vores niveau for skolepengebetalingen, så lad mig starte med at aflive en myte, der desværre stadig lever i bedste velgående i vores samfund. Ja, I forældre har en øget udgift i skolepengebetalingen til en fri skole sammenlignet med, hvis I havde valgt et kommunalt tilbud til jeres børn. Men det giver oftest ikke den frie skole flere penge at lave skole for!

Kommunerne driver folkeskolerne og modtager via bloktilskuddet midler fra staten til at løse opgaven. For friskoler og private grundskolers vedkommende forholder det sig anderledes. Her modtager vi et statsligt driftstilskud som afhænger af skolens størrelse, elevernes alder samt skolens geografiske placering. Men den vigtigste pointe er, at de frie skolers statstilskud pr. elev ikke svarer til, hvad der gives pr. elev til de kommunale skoler. Vi modtager 76% af, hvad en elev kostede i de kommunale skoler for 3 år siden. Derfor skal vi, i den frie skoleverden, selv finde de resterende 24%, bare for at nå op på siden af de kommunale skolers økonomisk ramme at drive skole for. Vel og mærke hvad de kommunale skoler havde af økonomisk ramme for 3 år siden. Dette løses oftest og hovedsageligt via en forældrebetaling af skolepenge.

Så er det helt op til den enkelte friskole eller private grundskole at fastlægge, om niveauet for skolepengene skal matche de manglende 24%, ligge højere eller lavere? På Uhre Friskole ligger forældrebetalingen lavere end de manglende 24%. I regnskabsåret 2025 udgjorde forældrebetalingen 22% af hvad en elev kostede i de kommunale skoler for 3 år siden. Vi laver derfor samlet set et billigere skoletilbud pr. elev end de kommunale skoler i Ikast-Brande Kommune og det har vi tænkt os at blive ved med, for Uhre Friskole skal være et skoletilbud for de fleste, hvilket også afspejles i niveauet for skolepengene.

Helt i tråd med vores værdier som forskellighed og fællesskab, er det helt naturligt, at så mange børn som muligt kan være en del af fællesskabet her på Uhre Friskole og blandt meget andet opleve at kunne tage på årlige lejrture, hvor undervisningen og dannelsen er trukket væk fra skolens og hjemmets rammer for at kunne give børnene nye og anderledes oplevelser både i naturen, kulturelt og socialt til gavn for den enkelte og til gavn for fællesskabet. Lejrture som disse står desværre først for på mange skoler, når der skal gennemføres besparelser. Hos os er lejrture ét af mange bærende elementer i skolen, som vi altid vil prioritere højt.

Ligeledes hører man for ofte om skoler, hvor eks. skolefesten sløjfes grundet besparelser. Det kommer ikke til at ske her, for en skolefest, som den netop afholdte, har så stor en værdi for det helt store fællesskab, for vores samhørighed og alles medejerskab til Uhre Friskole og Uhrskoven – en værdi, der rækker langt ud over indtægter og udgifter i et Excel ark.

En anden stor prioritet for os, som udfordrer mange skolars økonomi, er vores tilbud i støtteundervisningen samt tildeling af to-lærer timer i undervisningen. Det er selvsagt bekostelige tiltag, men det er vigtige tiltag, der støtter op om vores værdigrundlag, hvor forskellighed er en styrke. Vi lærer nemlig ofte forskelligt, både i tilgang og i tempo, og det skal vi som skole og dagtilbud gøre vores bedste for at kunne forløse.

To lærere i undervisningen er en gode, én lærer er en nødvendighed for at undervisningen i det hele taget kan gennemføres. Når en lærer grundet sygdom eller andre årsager ikke kan varetage sin undervisning, vikardækker vi og oftest med interne kræfter i lærerkollegiet, for at fastholde så højt et fagligt og socialt niveau i undervisningen som overhovedet muligt. Det er en stor udgiftspost, som på nogle skoler afstedkommer aflysning af undervisning til trods for at undervisning er en kerneopgave for en skole. Her på Uhre Friskole og ligeledes i Uhrskoven vikardækker vi ved læreres og pædagogers fravær, så undervisningen og planlagte aktiviteter kan gennemføres.

Men hvordan kan dette så lade sig gøre her på vores friskole, når det i stigende grad ikke tilsvarende kan lade sig gøre i de kommunale skoler? Mængden af svar på det spørgsmål er nærmest uendelige, hvis man dykker ned i poolen af artikler, debatter, skolekonferencer og forskellige regeringers uddannelsespolitiske dagsordener m.m. Her finder man både gode og knap så gode delsvare på spørgsmålet. Mit svar på hvorfor vi kan drive så godt et skoletilbud for færre midler end de tilsvarende kommunale skoler er ganske enkelt: FRIHED!

Frihed til, inden for friskolelovgivningen, at forvalte vores økonomiske midler efter vores behov, baseret på Uhre Friskole og Uhrskovens status her og nu i forhold til eks. elevsammensætning, fysiske rammer, undervisningsmaterialer og initiativer fra personale, børn og jer forældre.

Vigtigst af alt er dog den frihed, hvorigennem vi kan forløse alle de ressourcer som personale, børn og I forældre kommer med. Der er, og skal altid være, kort vej fra idé til handling på Uhre Friskole og i Uhrskoven, for vi er dybt afhængige af, at initiativlysten og idéudviklingen lever frit uden at blive ramt af for stor modstand fra ministerielle eller kommunale regler og rammer, der ofte ikke er i trit med nutiden, ligesom de ofte bliver forvaltet med udgangspunkt i reglens ukrænkelighed pr. definition og derfor mangler mening.

Som skoleleder følger jeg selvfølgelig forskningen i de frie skoletilbud kontra de kommunale skoletilbud og deltager ligeledes i den tilhørende debat. Dette lige fra deltagelse i vores lokale netværk for friskoler og fridagstilbud i kommunen, til deltagelse i Friskoleforeningens landsdækkende netværk. Derudover sidder jeg i et landsdækkende skolepolitisk netværk for friskoler, kommunale skoler samt gymnasier, hvor vi jævnligt inviterer politikere på skoleområdet til debat bl.a. for at rette opmærksomhed på eventuelle udfordringer, misforståelser og skævvridninger i vores sektor, men ligeledes også for at oplyse om, hvor vi oplever styrker og succeser, som med fordel kan deles bl.a. via en øget frihed i sektoren.

Vi kan lære utroligt meget af hinanden trods de store strukturelle forskelle på Folkeskolen og de frie skoler. I sidste ende handler det jo om at give ALLE børn den bedst mulige skolegang uanset hvilket skoletilbud, man vælger til. Større frihed i skolesektoren er helt sikkert en afgørende vej hertil. Og ja, politikkerne afgiver kontrol ved at give større frihed til uddannelsessektoren. Det kræver tillid til alle vi, der er tæt på børnene, for med en mindre grad af kontrol følger en større grad af uforudsigelighed, som vi jo elsker her på Uhre Friskole og i Uhrskoven.

Jeg glæder mig til at åbne pakken med begivenheder og uforudsigelighed for det kommende år. Jeg kan både mærke forventningens glæde og samtidig en ro i forhold til, hvad pakken også byder på af udfordringer. For jeg åbner den ikke selv. **Vi åbner den sammen.** Og ja, vi åbner den – altid!

Tak for ordet.

Peter Terney